

Дзяржаўны і мастацтва

Год выдання 3-ы
№ 28 (1977)
6 красавіка 1965 г.
АУТОРАК
Цэна 4 кп.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННИКАУ БССР

НА РУБЯЖАХ СЯМІГОДКІ

Стыне вечарні зморк, цягнуцца ў неба сталевае канструкцыі і недзе там, у вышнім, карнасе, мігав агнічын, асветлены посты, што скліліся над ім... Гэта працуе мантанжнік. Толькі смелы выбірае яго прафесію.

Фота П. НАВАТАРАВА. (БЕЛТА).

ГАРТАЮЧЫ ДЭКАДНЫ БЛАКНОТ

ЗАКОНЧЫЛАСЯ вялікая свята Беларускай культуры — трыццаці Дзекада народнай творчасці БССР. Лепшыя самадзейныя калектывы засведчылі, што ў развіцці песенна-музычнага і харэаграфічнага народнага мастацтва дасягнулі новага значнага поспеху. Гэта асобна ідэя свята, якая была ўспрынята ў БССР і на канцэрты ў Доме афіцэраў і савета і два з лішнім гады назад — на папярэднім Дзекадзе, у снежні 1962 года.

Што і кажаць: радасна думаць аб тым, што народнае мастацтва творчы, радасна бачыць і ўспрамаваць, што ў гэтую творчасць уцягваюцца ўсё больш шырокія пласты насельніцтва, што яна становіцца арганічнай і неаддзяльнай часткай духоўнага жыцця простага савецкага чалавека, нашага сучасніка, — хлэбароба і жывявольца, рабочага і шацэра, будаўніка і мастацтва, інжынера і ўрача, студэнта і служачага.

ПОСПЕХ выступленняў шматлікай арміі ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці на трыдцятых Дзекадзе тлумачыцца, на мой погляд, перш за ўсё дзюма прычынамі. Першая з іх заключаецца ў высокай узроўні выкананняў калектываў, у роўнасці іх падрыхтоўкі, бадай, не ўстапу па професійнаму выкананню і па сурнасці тэм, у якіх і тут хацелася б сказаць добрае слова ў адносінах іраўніва тых калектываў, якіх не шкадавалі сіл у працы з душою, з сапраўдным творчым гэрманам аддавалі справе, прыклілі намаля старанна, каб нумары былі дэманічнымі ў ўсіх адносінах — змястоўнымі, арыгінальнымі і цікавымі па афармленню, мастацкім, чароўным па выкананню. Я не абіраюся даваць ацэнкі таму або іншаму калектыву (тым больш, што ўсякая ацэнка — у нейкай меры непэробна суб'ектыўная). Я хацеў бы толькі нагадаць тым, якіх жа межах: народны ансамбль песні і танца «Навіна» (г. Гродна), народны ансамбль песні і танца Палаца культуры чыгуначнікаў імя Ул. І. Леніна (г. Гомель), сімфанічны аркестр г. Магілёва, сімфанічны аркестр г. Брэста, маладзечанскі народны ансамбль песні і танца «Радасць» (г. Брэст), народны ансамбль танца «Лявоніха» (Дом культуры трактарнага заводу), народная харэва калектыва і народны сімфанічны аркестр Палаца культуры прафсаюзаў (г. Мінск), маладзечанскі народны ансамбль песні і танца «Малая дошча» (г. Віцебск). Гэта — творча спелыя калектывы, якія вызначаюцца не толькі высокім прафесійным майстэрствам, але і маюць сваё, больш або менш арысленае, аблічча. Мне думецца, што прынамсі некаторыя з іх варты пераверці ў разрад прафесійнальных (або на іх базе стварыць прафесійнальны), каб гэтым самым даць ім магчымасць шырока знаёміцца са сваёй творчасцю нашых людзей. У ўсім разе, трэба падумаць аб тым, каб здабыты лепшыя самадзейныя калектывы становіліся мастацкімі для самага шырокага кола слухачоў і глядачоў. Хіба не было б аграмістай радасцю, напрыклад, для аршанцаў або лепельцаў выступленне ў іх дамах культуры народнага ансамбля песні і танца «Навіна» Хіба не было б радасным святам для палачан або пастанав выступленне на іх сцэне народнага ансамбля песні і танца гомельскіх чыгуначнікаў. Такія гасотры выдатных харавых, музычных і харэаграфічных калектываў з'явіліся б таксама добрым штурш-

ТРОХІ РОЗДУМУ ПАСЛЯ СВЯТА

НІЛ ГІЛЕВІЧ

ком і падмогай для далейшага развіцця мастацкай самадзейнасці. Мне думецца таксама, што лепшыя ўзоры народнай творчасці, выяўленыя ў час папярэдняга Дзекада і на самай Дзекадзе, трэба смяля прапагандаваць па радыё і тэлебачанні — пакуль што гэта робіцца недастаткова. Не будзе лішнім таксама наладзіць выданне пляншэнак з грамадзянскіх і музычных нумароў Дзекады. Я не сумняваюся, што такія пляншэны не залежачы на паліцах магазінаў (калі, зразумела, запіс не будзе такі заганы, як не тых пляншэнак Беларускай музыкі, якія мне даводзілася купіць на працягу апошніх дзесяці гадоў).

Усё гэта з лічу неабходным зрабіць таму, што іначай застаецца нявыкарыстаным на ўсю сілу такія магучыя абразы ідэянага і эстэтычнага выхавання працоўных, як народнае мастацтва самадзейнасці. Памяркуючы самі, столькі калектываў падрыхтавалі і сталі выдатны выступленні, а змястоўнасць і іх падрыхтоўка адносна нявысока — шматлікі, што трапілі на агляльны канцэрт у абласцях і ў Мінску. Успомніце, колькі народу «амалілася» ў Дом афіцэраў на працягу ўсіх вечароў!

Шчыра кажучы, будзе зусім не пагадзена, будзе марнапраўствам — не паўважыць і не выкарыстоўваць у выхавальных мэтах лепшыя здабыткі мастацкай самадзейнасці (на якую, між іншым, трапіла, як нам усім вядома, чымала сродкаў).

Побач з названымі вышэй калектывамі вельмі добра паказалі сябе на трыдцятых Дзекадзе многія іншыя ансамблі, хоры, вакальныя і танцавальныя групы, сярод якіх ёсць нашы добрыя знаёмыя па ранейшай Дзекадзе, а ёсць і зусім новыя творчыя аб'яднанні. Вельмі прыхільна, часам, нават з захапленнем, былі сустрыты, напрыклад, выступленні мужыцкага хору інтэрната № 1 Мінскага аўтазавада (кіраўнік М. Ільчю), народнай харэва калектыва (кіраўнік Ул. Рагоў), аркестра цымбалістаў Аспівонскага раённага Дома культуры (кіраўнік М. Філат), ансамбля скарпачоў горада Магілёва (кіраўнік С. Салдатава), ансамбль песні і танца Пінскага гарадскога Дома культуры (кіраўнік В. Сухачоў), народнага ансамбля танца «Колас» Віцебскага раённага Палаца культуры (кіраўнік О. Партой), народнай харэва калектыва настаўнікаў з г. Віцебска (кіраўнік А. Батшын), цымбалнага аркестра калгаса «Рясвет» Пастэўскага раёна (кіраўнік Я. Нікіцін), харэва калектыва Палаца культуры Упраўлення мясцовай працы-мытасвазачы г. Гомеля (кіраўнік А. Лукіш), харэва калектыва Залескага сельскага клуба Гомельскай вобласці (кіраўнік Р. Гейман), ансамбль песні і танца «Ручанька» Дзятлаўскага раёна (кіраўнік А. Яскельчык), Смагонскага ансамбля песні і танца (кіраўнік Ус. Кубавіч), Ланскага мужыцкага хору Насавіцкага раёна (кіраўнік В. Пешукур), танцавальнага калектыва Івянецкага ГДК (кіраўнік І. Ляшчынін).

І гэты доўгі пералік — далёка не поўны, бо і яшчэ можна было б назваць чымала добрых самадзейных калектываў — і досыць буйных і нешматлікіх, якія паспяхова выступілі на трыдцятых Дзекадзе і засведчылі сваё

творчыя здольнасці і магчымасці. Увогуле, да гонару ўдзельнікаў Дзекады трэба прызнаць, што сёлетняе пералічэнне ў канцэртных праграмах калектываў і нумары, якія аказаліся не на ўзроўні, чым тым, што прывялі гледачам сапраўднае эстэтычнае задавальненне. На другой Дзекадзе гэтыя судзісныя не былі такімі радаснымі.

Такім чынам, адна з прычын поспеху канцэртных выступленняў на трыдцятых Дзекадзе — уроссаванне майстэрства, прафесіяналізм у лепшым сэнсе гэтага слова. Скажам зусім не азначае, што ўсе калектывы выступілі аднолькава хораша: некаторыя з іх, на жаль, не з'явіліся аб сабе на ўвесь голас, і ў гэтым недастаткова, відавочна, падрыхтоўкі і навазда, і з-за няудала падбаранга рэпертуару. Пра апошняе — рэпертуар канцэртных праграм — я і хацеў бы тут выказаць некаторыя свае меркаванні.

РЭПЕРТУАР трыдцятых Дзекады народнай творчасці ў цэлым падбаран даволі ўдала (асобліва калі параўнаць яго з рэпертуарам мінулай Дзекады), і ў гэтым другая асноўная прычына поспеху. Пасля Дзекады, праведзенай у снежні 1962 года, ў адрас усіх абласцей, за выключэннем Гродзенскай, у друку раздвалася чымала прапоўкаў, што іх рэпертуар не вызначаецца асаблівым багаццем і разнастайнасцю, высокім ідэяна-мастацкім узроўнем, нямаючы ў ім было выдатковае, непэробнае, а галоўнае — вельмі слаба было прадставлена Беларускае нацыянальнае мастацтва, музыка-песенная харэаграфічная творчасць Беларускага народа, нашых пісьменнікаў, кампазітараў (асабліва гэта дэталічала Брэсцкая і Віцебская абласці).

Крытыка, як відаць, была не лішняя, бо на сёлетняй Дзекадзе справа з рэпертуарам выглядае непэробна лепш. Па-першае, ва ўсім праграма кала палавіны нумароў (а ў трыграме Гродзенскай вобласці — тры чверці) складалі творы нацыянальнага мастацтва, і гэта надзвычайна асаблівы каларыт, зрабіў іх больш самабытнымі і цікавымі, у параўнанні з тым стравітым і няздымным наборам ад «Субадзе» да «Разведзеных месцаў», які ўяўлялі сабою некаторыя праграмы мінулай Дзекады. Па-другое, сёлетня прышліся менш слава і бачыць безгустоўшчынны і трыяльнасці, нумароў сумніўнага ідэяна-эстэтычнага якасці.

(Заканчэнне на 2-й стр.)

У БІБЛІЯТЭЦЫ ЯГО ІМЯ

Дзяржаўная бібліятэка імя Ул. І. Леніна падрыхтавала вялікую выставку твораў заснавальніка нашай партыі і Савецкай дзяржавы. На выставцы — радкі выданні твораў Уладзіміра Ільіча, яго кнігі, выданыя ў Беларусі.

15 красавіка для чытачоў бібліятэкі будзе наладжаны вечар «Музыка ў жыцці Леніна» з выкарыстаннем грамадзянскага і музычнага рэпертуару. У дзень 95-й гадавіны з дня нараджэння правядуць адкрытыя навукова-практычныя канферэнцыі на тэму: «Ленінскае вучэнне аб бібліятэчнай справе і яе далейшае развіццё ў рэспубліцы». На канферэнцыю запрашаны бібліятэчныя работнікі Мінска.

З ДУМКАЙ АБ ІМ

Мінскі Палац культуры прафсаюзаў намяціў правесці ў гэты дні цікавыя вечары для моладзі, прысвечаныя Уладзіміру Ільічу, на тэму: «Ленінскае жыццё і выхаванне моладзі ў нашай краіне». На перамагам з імям тэма і іншыя. На вечары моладзь сустрамаецца са старымі балашанінамі, што бачылі Леніна, з Героямі Сацыялістычнай Працы, маладымі ўдзельнікамі намуністычнай Працы.

Метадзены кабінет Палаца падрыхтаваў рэкамендацыі клубным работнікам, як лепш арганізаваць сустрачкі на імя Леніна. Рэкамендацыі тлумачыць, які афарміць святочны плакат, парадаць па трыбунны інфармацыі, правесці літаратурны вечар. Даламою бібліятэчным работнікам і спецыяльна падрыхтаваным сцэнарый навічарам «Размова з таварышам Леніным».

ДАРАГІ ВОБРАЗ

«Павешаны на світанні», «Старонкі бессмяротнасці» — так называюцца філмы, якія да Ленінскіх дзён выйшлі ў свет. Мінска абласцкі кантора кінапрамысловы першы філм — мастацкі, апаўвае пра сім'ю Ульянавых, другі — гістарычна-дакументальны, яго героі — змагары на Савецкую Уладу ў гады рэвалюцыі і грамадзянскай вайны.

Гледчы бачыць мастацкі і дакументальныя карціны, якія паказваюць вобраз Уладзіміра Ільіча. Гэта філмы «Імем рэвалюцыі», «Сіні шыват», «Спамятае», «Ленін у 1918 годзе», «Па публіцы Леніна», «Ручанька», «Сцяг партыі» і многія іншыя.

У КАМІТЭЦЕ ПА ЛЕНІНСКІХ ПРЭМІЯХ У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ І МАСТАЦТВА

2 красавіка пад старшынствам М. С. Шыханова адкрылася красавіцкая сесія Камітэта па Ленінскіх прэміях у галіне літаратуры і мастацтва. У абмеркаванні работ, вылучаных на атрыманне Ленінскіх прэміяў 1965 года, прыняла актыўны ўдзел савецкая грамадзкая. Пасля вылучэння матэрыялаў грамадская абмеркаванне і дыскусія па кандыдатурах, пакінутыя для ўважэння ў конкурс, да 95-й гадавіны з дня нараджэння Ул. І. Леніна Камітэт апублікуе сваё рашэнне.

ЧУДЭН ОЛАС НАШ ДАЛЕКА

НА ЗДЫМКАХ — БЕЛАРУСЬ

У друку павадамілася ўжо прапозыцыя на міжнароднай выставцы ў Брытанскай нараваўскага аб'яднання новай беларускай выставы.

Англіійскі паэт Уолтэр Май паведаваў у Мінск, што перакладу два вершы Маміна Танка «Ave Maria» і «Нашто ты косы да плытач», і вершы Танка «Мы вельмі спадабаліся» — пшыя англійскі пісьменнік, — і зараз я працую над новым перакладам твораў свайго беларускага калегі. Па просьбе У. Мая яму паслалі зборнік першаў М. Танка.

УСПАМІНАЮЧЫ БЫЛІЯ ПАХОДЫ

Чалавека сярэдняга росту, русава-ласата, з маладым абліччам, мала часта бачыць за сталом прэзідэнта ў час учырачых пасяджэнняў. Грудзі яго ўпрыгожваюць тры ордэны. Алізі з іх «Знак Гонару», «Ордэн Айчыннага героя», «Ордэн Айчыннага героя», «Ордэн Айчыннага героя».

Адночы Іван Сцяпанавіч ішоў па адной з вуліц расквечанага сцягамі і транспарантамі Мінска. У сонечных прамянях зіхалі ордэны на яго грудзях. Раптам нехта наперадзе яго паволоў хадзі і казавуць. Перад Іванам Сцяпанавічам стаў перадачы Іван Сцяпанавіч. Не часта сустражаш такіх.

— Даруеце, — не адмаваючы руку ад казыра, сказаў ён. — Але не магу не затрымаць.

— Калі ласка. Чым магу служыць? — Разумею, — палкоўнік аспирэнт і неак расцучена ўзяў яго пад руку, — першы раз бачу перад сабою поўнага кавалера ордэна Славы. А я ж усю ваіну прапалоў!

Як жа стаў Іван Сцяпанавіч Шмем поўным кавалерам? За якую мушкетэраў так узагадзіла яго Радзіма? Іван Сцяпанавіч, старшы інжынер-механік і скартар партбюро Дзяржынскага рамонтнага заводу, у рудзю ме прабіць русую палку валакоў.

— А я і сам не магу дакладна сказаць, за што імяна атрымаў мною жонкі з ордэнаў. Шмат было данчак...

Так, шмат разоў за ваіну падма на ногі Івана Сцяпанавіча баева трывага. І жонкі з падзвігаў здысненні ім супольна, у садружжы з баевымі сабрамі — Іван Сцяпанавіч праз усю ваіну быў разведчыкам.

На 22 чэрвеня 1941 года на гарадскім стадыёне Дзяржынска была прызначана сустрачка па футболе паміж камандамі горада і вайскавай часткі. Іван гуляў у зборнай горада і з рашчым быў на стадыёне. Спартсмены апранулі фарму, пачалі рабіць размінку, а вайскавай каманды ўсё не было. Раптам над стадыёнам нізка пралялі сямалёт з вялікімі чырвонымі зоркамі на крылах. Усе, хто быў на полі, радасна замахалі рукамі, вітаючы крылатага вола. Самалёт разварнуўся і пад гучныя воклікі пайшоў назад. Але што гэта — шішчыно парашуў кулямётны трэск, і людзі папалі на зямлю... Самалёт сенаў смерць. Людзі кінуліся ў розныя бакі, працягваю страшнай здагадкай: вайна!

У той жа дзень Іван Шмем сабраў на рытках былой Калывінскай крэпасці і старога касцёла сваё сабра, з якімі наўзапра павінен быў разам здаваць апошні экзамен з дзясцят клас. Утрох — Барыс Крывіцкі, Іван Карповіч і Іван Шмем — яны далі клятву помсціць панавізму ворагу. Дзень, што кулі іх клятву, стаў і сёння і нагадваюць Івану Шмему пра той дзень.

Хлопцы лавілі варажых парашуў, іх даламалі байкам. А праз тры дні вайны дайшла да Дзяржынска. Закіпеў у краіне горада бой, загараліся хаты. Іван Шмем выцігнуў вельмі, развітаўся са сваякімі і паехаў па дарозе на ўсход.

Ла Мінска яму прыйшлося павярнуць на Аспівончы — сталіца была ўжо занята ворагам, з Аспівончы на Магілёў. Там Іван сустраўся з нашымі вайсковымі часткамі і неўзабаве стаў разведчыкам 366-га палка

САЛДАЦКІ ОРДЭН

126-й Горлаўскай Чырванасцяжнай дывізіі.

Пачалося жыццё, якое вымагае бязмежнай храбрасці, адвагі, вынослівасці. Больш сціпай разоў хадзіў у разведку Іван Шмем. 96 «языкоў» — на баявым рахунку смелага разведчыка і яго саброў. 96 гераічных эпізодаў.

Вось толькі адзін з іх. .. Мёртвае шчына стыне над празнім краем. Толькі дзе-нідзе ўзятаюць ракеты, асвятляючы нічынню зямлю. Фашысты насцярожана сочаць за ёю. Ды не ўгледзець ім, як спрытна перапаўзаюць небяспечны ўчастак паўтара дзесяткі савецкіх разведчыкаў і хаванюцца ў гущах хры з варажка боку.

Іван Шмем і яго баявы сабра за некалькі дзён паглыбіліся ў тыл ворага на 75 кіламетраў, разведлі і нанеслі на карту яго абаронныя пункты, паведамілі тэрміновыя звесткі па радыё. Заданне амаль выканалі, толькі трэба было яшчэ ўзяць «языка».

У адным месцы выявілі шмат варажой пяхоты, заўважылі многа парашуў. Ці не штаб тут які-небудзь? Пачалі прыглядацца больш пільна. І, праду, хутка заўважылі срод лесу дом і яго некалькі легкавых аўтамабіляў. Так і ёсць — штаб. Хутка дзельніца і занялі іх дарогі. Хутка паказаліся матчыкі, прамачэўся паўз іх, а не паспелі агледзецца, як ірхаў назад. Суважні Выршавіцкі ўзяў яго. Дачкалася, пакуль сонца пачало хіліцца да захаду. Вось пачулі — едзе...

Камандзір узвода зрабіў знак Поля Якіменка. Яна адзіная жанчына срод разведчыкаў. У яе своеасаблівае заданне: прынахадзіць гітлераўцаў. Загледзіцца фрыц на прыгажуню, выйдзе з кустоў, а праз хвілінку ўжо ляжыць з заткутым ротам. Многа паслужыў зрабіў разведчыкам Поля Якіменка. Але на гэты раз ледзь не напаткала яе бяда.

Застражак маташкі, і Поля выйшла на дарогу. Але што гэта — з-за павароту паказаліся цэлы карэж — два маташкі, а пасрод легкава машына з афіцэрамі. Празны маташкі спыніліся на іх дзючы, памарудзілі, пасля яе паклікалі да аўтамабіля. Выскачыў афіцэр і зрабіў Полю знак саліцца ў машыну. Гэта было нечакана. Трэба было ратаваць разведчыка.

Прычына крыку «сваа», і з кустоў на дарогу выскачылі байцы. У маташкіх паліцэйскіх траты: выскокваючы з машыны, фашысты тут жа трапілі пад кулі.

Іван Шмем кінуўся да машыны і на хвілінку застыў у адзіўленні: перад вачыма мігануў генеральскі кнізь апрошата гітлераўца. Генерал паднёс рывальвер да скуры, але ў тую ж хвілінку стрэл апарэў яго, і зброя выпала з яго акрываўдзеных палцаў.

Так Іван Шмем са сваімі баявымі сабрамі ўзяў у палон фашыскага генерала.

Пра разведку 366-га палка байцы складалі сапраўдныя легенды. Папулярнасць яе была надзвычай вялікая. І калі савецкія войскі пайшлі на штурм Кенігсберга, разведчыкаў выкілаў да сабе камандзір дывізіі.

— Хачу з вамі параіцца, — сказаў ён, — як лепш узяць форт? Авіяцыя і артылерыя бессільныя.

Генерал разварнуў карту, і Іван Шмем убачыў сіні кружок на подступах да Кенігсберга.

Разведчыкі парадзілі, прапанавалі свой план. Генерал, падумаўшы, згадзіўся.

Ноччу ў канал навокал форта басшумна ўвайшлі лодкі з узрыўчаткай. Разведчыкі неслалі нічутна. Забраўшы па каналу ў самы тыл, знялі ахову і ўважылі ў форт, закладлі на масівах паўтарачкаў і таўшчы дэвары ўзрыўчатка і падпалілі бункер да штур, аддалі.

Пражэктары ворага намалі разведчыкаў на сярэднім раці. З усіх гідлаў форта на іх абрынуўся шквалы агонь. Але вось пацусь выбух дэвары ў форт. Разведчыкі кінуліся назад, ускочылі ў казематы форта. Завяліся бой. Пасля бітвы ўракапаную, у шмры...

Калі шасцігадзіны гітлераўцаў засталася ляжыць у падземеллі. Астатнія — звыш 160 — аддаліся. Форт быў узяты.

Іван Сцяпанавіч расказвае шчыра некалькі баявых эпізодаў, і ўсе яны сведчаць пра выключную мужнасць і самахварнасць. Гэтыя якасці правялі і тады, калі пад агнём ворака Іван Шмем ратаваў свайго таварыча параненага сабра, леныградца Аляксандра Дзятлава; і калі разведчыкі захапілі ў якасці «языка» цэлы кулямётны разлік; і калі на вузкім перапынку, які замыкаў выхад з Вісбскага катла, малой групкай стрымалі палія батальёна фашыстаў; і калі выявалі палонных з канцэнтрацыйнага лагера...

Многа бачыў Іван Шмем, і шмат прымае іх на жонкі з ордэнаў Славы Івана Шмем.

Пра усю ваіну маёў зброй побач з аўтамабілі і нажом былі варажкі і затчыка, — усміхаецца Іван Сцяпанавіч.

Інчы адзін эпізод не можа забачыць былы разведчык. Здарылася гэта пад Данцыгам 11 мая 1945 года. Агрэму салот Перамогі, а варажы гарнізон не хацеў здавацца. Фашысты наладзілі моцную абарону, укалілі ў зямлю танкі, адкрылі шлозы, засталіся берагі Вісы. 8 мая яны расстралялі нашых парламентарыяў. Штурм 9 мая не прынес намш войскам асаблівых вынікаў і камандаванне вырашыла зноў распачаць перагаворы аб капітуляцыі.

І я маю шчыра разведчыкаў, срод якіх быў і Шмем, з бэлым флагам пайшлі да варажых пазіцый. Зыў сонечны дзень, было ўжо абвешчана перамога, і зусім не хацелася думаць пра смерць.

Іван Сцяпанавіч упэўнены, што ні раней, ні пасля не было ў яго жыцці хвілін, якія патрабавалі б ад яго такой нечалавечай вытрымкі, як у той дзень. Фашысты не адразу пагадзіліся са сваім паражэннем. Яны з лютай злосцю сустраі савецкіх парламентарыяў, гатовы былі ў кожную хвілінку расправіцца з разведчыкамі. Штурмвалі іх у валу, хаванючы за рукі і ногі, прымушалі іх мыла пагражаць зброй. «Толькі сярэцца, толькі не сарвацца, не паддацца на прапанаванне», — шптаў сабе Шмем. І разведчыкі вытрымалі, выканавы і гэта, апошняе заданне. Гарнізон быў вымушаны прыняць умовы капітуляцыі.

Я гляджу на добразычлівы твар Івана Сцяпанавіча, слухаю яго тэрпкі расказ (чакаючы справы), бачу яго шырокія малазастыя рукі, а ў галаве ў мяне ніяк не ўкладваецца што бастрыны вайна-разведчык, кавалер усіх трох ордэнаў Славы — вось гэты прости і сціплы на выгляд чалавек. Але так, рукамі такіх, як Іван Сцяпанавіч, здабыта самая наддаражэйшая з перамог.

І. ХАДАНОВІЧ, спец. кар. «Літаратура і мастацтва». г. Дзяржынск.

У КРАІНЕ ТЫСЯЧЫ АСТРАВОЎ

На пісьмах і банэролах, якія ідуць з Мінска ў розныя куткі свету, нязрэдка можна сустраць інданезійскія адрасы. Студэнты краіны тысячы астравоў працяваюць вялікую цікавасць да жыцця нашай рэспублікі.

«Пакоі нашых студэнцкіх інтэрнатаў, — пішуць у Мінск навушны каледжа з горада Пураверта, — аздаблены рэпрадукцыямі з карцін беларускіх мастакоў, відамі вашых гарадоў, на паліцах у многіх кнігі І. Мележа, І. Шамякіна, В. Быкава, Т. Хадкевіча. Аматыры збіраюць альбомы і буклеты пра Беларусь».

Асабліва радасць інданезійскім навушным прынесла пісьмо мінскіх студэнтаў, у якім расказваецца пра ўмовы навучаня ў Савецкай краіне. Інданезійскія юнакі і дзючаты жадаюць устанавіць пастаянную перапіску са сваімі таварышамі з Беларусі.

НА СТАРОНКАХ ЧАСОПІСАЎ

На старонках замежных часопісаў усё часцей паяўляюцца матэрыялы пра Савецкую Беларусь. «Савецкая Беларусь» «Сінь» — пад такою рубрыкай часопіс «Індарланд» СССР апублікаваў фотанарыс пра Беларусь політэхнічным інстытут.

Вялорушны дзяржаўны філармоні прывясуў артыкул мажынасіні часопіс «Індарланд». Штогдыневік «Савецкая сучаснасць» ід выхадзіць у Нарвегі, ацяцкі сэрцыю нарысаў пра Савецкую Беларусь. Яны расказваю пра інстытут механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадаркі, Мінскі Палац піянераў і шкільнагаў, сучасны

ЭКРАН

Страница «Экран» выдана в соответствии с постановлением ЦК КПБ от 15.11.1984 г. № 10. Редакция: Минск, ул. Советская, 10. Тел. 2-10-10. Адрес: Минск, ул. Советская, 10. Тел. 2-10-10.

КИНЕМАТОГРАФИЧНАЯ ХРОНИКА

БЕЛАРУСКАЕ тэлебачанне ў апошні час усё часцей і часцей выходзіць на экраны і міжнародны экран, які па сістэме Інтэрбачанні трансліруе на ўсе краіны сацыялістычнага лагера. Некалькі перадач на Інтэрбачанні зробіла радыёцыя прамысловых прадукцый Беларускага тэлебачання. Адна з іх расказвае пра горад вялікай хіміі Салігорск — пра самааднаўную працу шахцёраў, іх быт і культурны адпачынак. У другой перадачы «Тры багатыры» апавядаецца пра цёмны самазвал Беларускага аўтамабільнага заводу ў Жодзіне, вядомы ўсюму свету. Перадача расказвае пра інструктараў, якія ствараюць новыя мадэлі машын, пра жыццё рабочых, іх побыт. Рэдакцыя рытуе новую перадачу пад назвай «Кіно-стэпаны». Гэтую ролі будзе іграць пра Мінін трактарны завод.

На здымку — старшы рэжысёр Э. Халева, рэжысёр М. Паўлаў, аператар А. Бычкоўскі абмяркоўваюць план перадачы.

СТУДЫЯ «Беларусьфільм» запускае ў вытворчасць некалькі мастацкіх фільмаў. Рэжысёр Б. Сцяпанюк закончыў адбор артыстаў на галоўныя ролі ў фільме «Аліпскай балада», сцэнарый якога напісаў В. Быкаў. На ролі Івана Цярэшкі запрошаны артыст С. Любынь, які здымаўся ў беларускім фільме «Трэцяя ракетка» ў ролі Лазанка і ў карціне «Мне дваццаць гадоў» ў ролі Славы, аднаго з трох сяброў Італьянку Джукію будзе іграць артыстка Маскоўскага драматычнага тэатра Л. Румянцава. Аператар новага фільма — А. Забалоцін, мастак В. Кубароў. Хутка здымаць група выведзе на натуру — ў Закарпацце і на Каўказ. Некаторыя эпізоды будзе здымацца ў Беларусі.

РЭЖЫСЁР В. Тураў працуе над рэжысёрскім вяртаннем сцэнарый «Я родзім з даўнінства», які прапанаваў «Беларусьфільму» сцэнарый Г. Шпелікаў. Тут апавядаецца пра падзеі канца Вялікай Айчыннай вайны і па-цяку пасляваеннага часу.

А. АГАНЮК і **М. Анчараў** напісалі сцэнарый «Я іду шукаць». Ён узнімае важную тэму пра лёс навукі, пра работу нашых інжынераў, конструктораў і вучоных. Здымаць новы фільм будзе малады рэжысёр І. Дабралобав.

НА рэжысёрскім сцэнарый працуе старэйшы работнік «Беларусьфільма» І. Шульман. Гэта дзіўны чы перадача часу Вялікай Айчыннай вайны. Аўтары сцэнарый М. Баран, А. Ваксер, М. Блейман.

НА экраны рэспублікі выйдуць дакументальны фільм «Думкі і вобразы», зроблены Мінскай студыяй навукова-папулярных і хронікальна-дакументальных фільмаў. Ён расказвае пра творчы склад навагодняга артыста СССР Б. Платонава. Рэжысёр фільма Ул. Стральцоў.

НАДАУНА на Мінскай студыі навукова-папулярных і хронікальна-дакументальных фільмаў закончылася вытворчасць некалькіх новых стужак. Аператар Г. Лейбман зняў, а рэжысёр С. Браўдэ змяніраваў відэаю карціну «Вяртанні запаведніка» на сцэнарый В. Волгаска. Пра жыццё і работу Дзяржспецнага ансамбля танца БССР расказвае фільм рэжысёра В. Чацярыкова «Беларуская рапсодыя». Здымкі рабіў аператар І. Пікман. Рэжысёр Р. Дзюдава скончыла работу над фільмам «Вясна» вясцевацца з намі» — работу над фільмам мастацтва ў Беларусі. Стужка «Домік у Мінску» якую рабілі рэжысёр Ю. Дубровін і аператар В. Арлоў, расказвае пра экспанаты Домік-музея і з'яда РСДРП. Закончылі мантаж трох часопісаў: «Савецкая Беларусь» № 7, «Навука і тэхніка» № 2 і «Сельская гаспадарка» № 1.

У МІНСКУ, у кінатэатры «Цэнтральны», праходзіць фестываль венгерскіх фільмаў, прысвечаны 20-годдзю дзя вывазлення Венгрыі ад нямецкай захопніцкай. Мінчане ўбачылі фільмы «Напераконт лесу» і «Любымі даспелі».

ТУТ НЕ ўбачыш мудрагелістых аператарскіх кампазіцый, незвычайных ракурсаў, складаных рухаў кінакамеры. На першы погляд некаторыя кадры часам могуць здацца невыразнымі. Але калі больш пільна прыглядзіся, як мастацкая будова кадараў «працуе» на агульную ідэю, на змест асобных сцэн і падтэксты, адразу адначасна вобразнасць, дакладнасць і глыбокую накіраванасць аператарскай манеры.

Вось ікліны віхуры грамадзянскай вайны. Нялёгка ваенныя дарогі, шл. узняты да неба ікліны тачанкамі. Фронтаны будні зняты ў суровай страманай манеры. На фронтовых дарогах скрываюцца два чалавечыя лесы: калісера Бялязюка і камандзіра кавалерыйскага ўзвода Глашы. І аператар знаходзіць тонкія, выразныя фарбы, кахан-

ЦІ МОЖНА БЕЗ ТЭКСТУ?

— Дыктар у кіно? Вязгалі дзіця! — Не разумею, пра што вы? — Пра тое, што дакументальны кінамастацтва ўсе больш набліжаецца да той дасканалай ступені, калі дыктару ў ім не будзе чаго рабіць. — Вось як? А чаму вы так мяркуюце? — Прагледзеце справядзачы пра міжнародны фестываль кінадакументалістаў. Там часта пішуць, што па меры свайго развіцця дакументальны кінамастацтва усё часцей і часцей будзе абходзіцца без тэксту. — А фільмы ад гэтай стануць лепшымі?

— У апаратнай нешта не дадзілася (некуды «выскачыл» нейкая фазы) і ў мяне быў час крэху падуць — дзі і ў момант да роздуму ў мяне тут, у студыі, былі выдатныя. Найвялікшая гукавая асяродка, «Гэтаж жа, як у баракамеру», — падумаў я. Сюды не даходзіць шум звычкі. Нішто не перашкаджала думкам.

Праз вялікае акно беш ніводнага пераліца, які праз шкло акварыума, я бачыў паліцы рэжысёра Уладзіміра Песлака і гуканаратара Леаніда Вежыцка. Яны сядзелі за пультам і пра нешта гаварылі. Я не чуў іх слоў, толькі бачыў, як яны, павярнуўшыся адзін да аднаго, варушылі вуснамі. Гэта рабіла вельмі дзіўнае ўражанне — галова ківала, а вусны рухаліся бязгучна, як у рыб, і я падумаў: надобна, калі чалавечую размову, такую арганічную для нас, з рознымі багатымі фарбамі магчымасцімі мы скарэжым будзем іпааравалі ў іма нейкай пераўтварэнняў, як бы тут скажаць — «вяснішні» ці нейкай кінамастацкай інавацыі.

Спраўданы жа рэвалюцыяны ў кіно быў момант, калі ў вялікага нямога» праразаўся голас. Чаму ж цяпер дакументальнае кіно лавіна паўсюль на сваім размыцці?

Зразумела, пра тэксты дакументальных фільмаў трэба гаварыць. Але не пра тое, патрэбны яны ці не патрэбны, а пра іх мастацкія якасці.

Як часта гэтыя тэксты вываюць сухія, дэспярэныя! Здарэацца інаш раз, што нават і добры з літаратурнага боку дыктарскі каментарый не памагае агульнаму ідэйна-мастацкаму вырашэнню стужкі толькі таму, што напісаны ён з перастаўленымі акцэнтамі, не ў тым, груба кажучы, жары, у якім зняты фільм. Затое, як цікава глядзець і слухаць кінааналізацы, дзе ўсе яго элементы знаходзяцца ў строгай мастацкай гармоніі.

Я думаю, што адна з прычын поспеху фільма «Людзі з чорнымі душамі» — гэта арганічнае зліццё знятых кадараў з тэкстам. Аўтары — П. Шамшур і І. Гурскі — вырашылі фільм у востра публіцыстычнай манеры. Тэкст лакаваны, у ім многа дынамікі (таксама, як і ў кадарах), ён не тлумачыць тое, што адбываецца на экране, а дапаўняе і ўзмацняе змяшчальнае ўражанне.

А вось кінааналізацы «Па Прыпяці» чалавек, але і пранікаем у яго глыбокі ўнутраны свет. Такі аператарскі палыход да вырашэння сцэны дазваляе, нягледзячы на вялікую колькасць дзеючых асоб, дакладна і рознабакова расказаць пра чалавек, які нават ненадоўга прышоў на экран. Так, на дапамому акцёра, якім не даюць магчымасці разгарнуцца вузкія драматычныя рамкі, прыходзіць талент аператара.

Нялёгка дарогай ішоў мастак А. Булінскі да свайго вялікага і заслужанага поспеху. Ён пацаў працаваць аператарам яшчэ ў трыццаці гадах. У яго першыя стужак — многа чыста вонкавага, разлічанага на эфект, часам адравагнага ад сэнсу твора.

У свай час папулярнасцю карыстаўся кінакамедыя «Дзюжына спагнаецца на спатканне». Гэта была адна з першых кінастужак, знятых А. Булінскім на студыі «Белдзяржкіно». Яна мае пэўныя прафесійнальныя вартасці: свабодны камізізм, мажорную танальнасць, ікліны мантажны тэм. І разам з тым, калі гаварыць пра вылучены бок камедыі, кідаецца ў вочы набор розных камедыйных кінатрапаў, часам узятых напрокат з зарубежных твораў.

Ідуць гады. Расце і ўдасканальваецца мастацтва аператара. Па-ступова мастак пазбаўляецца ў сваёй творчасці ад усёг мудрагелістага і надуманага ў кампазіцыі і аператарскай манеры. Яна становіцца больш апраўданай і выразнай. Гэта асабліва прыкметна, калі супастаўляем фільм «Дзюжына спагнаецца на спатканне» з блізкай да яго па жанру камедыяй «Нашы суседзі», знятай А. Булінскім ужо ў п'яццадзісяці гадах. «Нашы суседзі» прыкметна выйграюць па сваім вылученым малюнку. Тут няма вялікіх і выразных, вынаходліва-

зыхіх эпізодаў, цікавых чалавечых партрэтаў. З гадзі А. Булінскі ўсё больш і больш ўзабагае сваю творчую палітру, шукае свежыя раішні. Камера патрабавальна мастака іменнага аллюстрацыя душэўнай прыгажосці савецкага чалавек, яго чыстыя і высакародна паўчы. Своеасаблівы прым «суб'ектыўнай камеры» ўжывае аператар у карціне «Дзеці партызана». Гэты прымт тут апраўданы і дарчы. Аператар становіцца на пункт гледжання юных герояў, што памагае яму па-новаму, свежа і ярка перадаць чароўную прыгажосць беларускага пейзажу.

ФІЛЬМЫ ў КРАСАВІКУ

...Па засненнай дарозе ічыць тройка, узмацняючы снег з-пад капы, разважліва грывы ношэй, звычкі боны пад дугою. Сарца замірае ад хуткасці руху. Так і хочацца крыкнуць: «Эх, тройка, тройка, тройка!». Пралітаюць міма адна за адно знаёмыя карціны: іскрыцца ззяе пад сонцам у зімовым убранны роднаг завда.

Тан пачынаецца новай наліпраца шырокафармаўнай кінакарціны «Міцеліца», створаная рэжысёрам Ул. Васілевым па матывах аднайменнага апавядання А. С. Пушкіна на кінастудыі «Масфільм».

У расквіце на экраны рэспублікі выпуснаецца новая мастацкая кінаавадзачка «Пакараны марш» рэжысёр-пастаноўшчыні Я. Андрыянска.

У цэнтры гэтага фільма — вобраз самаадданага барацьбіта-раваўнара Аляксандра Ульянава. Ледзь толькі мінула яму дваццаць адзін год, разам са сваімі чатырма вернымі таварышамі ён быў пакараным смерцю ў засценках Шлісбургскай крэпасці. «Аляксандр Ильич загінуў у гэтай карціне, і кроў яго зарывам разважлівага памару азраіла шлах брата Уладзіміра, што ішоў за ім», — так пісаў А. С. Пушкіна на кінастудыі «Масфільм». У ролі Аляксандра Ульянава здымаўся малады артыст Маскоў-

аператары М. Калеснік і Ул. Арцызюскі сталі прысудзілі трох рэжысёраў і кінамаатараў. У фільмах «Фотаапарат «Вясна» і «У пошуках новага» аператары ўжываюць і экаманіяльную форму расказваюць аб стварэнні аптычнага стамбуладвання ў Беларусі, выступаючы з навукова-тэхнічнай інфармацыяй.

Тонкай назіральнасцю і лірычным гумарам насьчынены відэа кінаавадзачка «Вясна», зняты аператарскай студыяй Палаца культуры прафсаюзаў. Яго стварылі школьнікі, вучні старэйшых класаў г. Мінска.

Упершыню будучы удзельніца ў маскоўскім аглядзе школьнікаў Баранавіцкага Дома піянераў, І фільмы «Гігант пачынае жыць» зняты рэжысёрамі Гэта летаніс Баранавіцкага баварыяна-на-пярэвога камбіната.

Сярод іншых фільмаў, пасланых на Усеаюзны кінафестываль, ігравы эцюд «Бразавы сок» — пра чалавечыя сэрца, яго знылі кінамаатараў Мегілева; «Я вярнуся» — дакументальнае стужка відабляе пра дружынінкі В. Рыбіна і відэа нарвіс «Я Кара-Дарэ, зняты супрацоўнікамі «Мінспраекта».

Добрай дарогі, самадзейныя энтузіясты! Жадаем удачы!

СТУДЫЯ «Беларусьфільм» закончыў здымаць каларовы мастацкай карціны «Горад майстроў» па аднайменнай творы Г. Габе (сцэнарый М. Эрдмана). Гэта фільм-казка, дзеянне якога адбываецца ў сярэдніх вякі, у горадзе вольных майстроў, захопленым ішаацеамамі. Народ пад кіраўніцтвам падмятальчыка Караколя і каваля Марціна выганяе захопніцка. Фільм расказвае пра бясстрашных людзей: смелых і знаходлівых у баі, таленавітых у працы, вясёлых, дацільных, верных у дружбе і каханні.

Рэжысёр-пастаноўшчык карціны Ул. Бычкоў, аператары М. Ардаб'еўскі і А. Княжыцкі. У галоўных ролях зняты артысты Г. Лапета, М. Вярцінская, Калі Марыяна Вярыжская ўжо добра знаёма гледачам, дык Георгій Лапета здымаўся ў кіно ўпершыню. Ён студэнт акцёрскага факультэта Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута. Натурныя здымкі праводзіліся ў асноўным у Таліне. Шляка ўвясці які-небудзь іны горад, які больш падыходзіў бы для здымак гэтай карціны. Вузкія вуліцы, вырубаныя каменем, грозныя красныя сцены і вежы, сярэднявечныя дамы, на якіх да нашых дзён захаваліся старадзівныя гербы і барэльфы, пакідаюць вялікае ўражанне.

Плёна працуе А. Булінскі над экранізацыяй трылогіі Я. Коласа «На ростанях». Ён іменна выкарыстаў тут розныя кінамастацкія магчымасці. Яго камера перадае атмасферу падзеі (прыгадаем эпізод сямліскага паўстання), рэальна малое партрэта персанажаў. Надзвычайна выразна і выразна каляровы выразненне. Вялікую ўвагу мастак аддаў пейзажу, які атрымаўся ў яго сапраўды лірычны і эмацыянальны. Шнодра і заканамерна аператар выкарыстоўвае такую перавагу кінамаатарафа, як буіны план. Ён набліжае камеру да твараў герояў і гэтым дапамагае гледачу заўважыць самыя ізначныя ахрхі ў жыцці дзейных асоб.

Разнастайны і выяўлены пошчык фільма. Ён заўсёды адпавядае характару эпізода. Павольны і плаўны ў сцэнах лірычных, ён набывае ікліны пары і імпрэсію ў эпізодзе дэманстрацыі ў Пінску.

Кожная новая работа А. Булінскага — ступеніца росту і ўдасканалення мастака. Ад стужак слабых і перамядных, якія зніклі толькі павержы, а'а'а, аператар пераходзіць да глыбокага змяшчальнага адлюстравання жыцця. Ён пачынае пільна прыглядацца да чалавек, раскрывае яго ўнутраны свет, Вось чаму заўсёды з вялікім уважлівым чаканнем сустрачаў з новай работай заслужанага дзеяча мастацтва БССР Андрэя Булінскага.

Г. ПАДЯРЭЗСКІ.

ЖАДАЕМ УДАЧЫ!

Кто ведае, як яна іграла на прабелі? Мона і добра! А можа яна не надзідае да гэтай вялікай і складанай ролі? Мона, рэжысёр пазбіла гэтыя не, бо яна ніколі ў жыцці яшчэ не здымалася ў кіно! Цэнтральны дзіцячы тэатр у Маскве, у зыні яна працавала — гэта інаш справа. Фільм не трыпаўся ў сям'я даведнікі ітні Сяюза, за яму, і яна была радасць у Сямы Назарова, калі ба наведвалі, што за трынаццаць выконваў ролю Ірыні ў новым беларускім фільме «Любіма», сярэдарый янога малісаў Гей Стралева.

Здымаў новы фільм аператар Юры Марухін і рэжысёр Рычард Віктарэў, вядомы гледачу па двух беларускіх фільмах «Наперадзе — круты паварот» і «Трэцяя ракетка». І вось усё адначасна, усё напружана дні працы засталіся заду. Рычард Віктарэў ужо закончыў здымаць новага фільма.

Кі добра яна сыграла сваю першую ролі! Пра гэта будзе меркаваць глядач, калі фільм выйдзе на шырокі экран.

Іацэ ні адзін з фільмаў, знятых за ўсё надобную гісторыю тэлебачання, не атрымаў столькі пільнага ўважання, як «Снежныя конь» створанай Беларускай тэлебачаннем. Герою фільма — маленькаму грамадзяніну Савецкай краіны Алёшу Савушчыну, шчыра і велічынай дадчыню і маці, пачынаюць з сабой час строгія крытыкі на фестывалях у Мюнхене і Празе. У Мюнхене-Карла на нядаўнім 5-м Міжнародным фестывалі тэлевізійных фільмаў да двух гадоў ужо прайшоў «Хлопчык з маладымі» і «Вясняныя мядзі», атрыманымі фільмам у Мюнхене і Празе. Быў дэдаваны ішчэ адзін «Залаты мідра».

«Зны мідра» ўжо ідзе на экраны ЗША, Францыі, Заходняй Германіі і Аўстрыі.

Незалежна ад французскіх гледач будзе паслаіны і другі фільм Беларускага тэлебачання «Снежныя конь», пастаноўлены маладым рэжысёрам Ю. Дубровіным. Яго аўкупа таленавітая фірма Францыі.

Упершыню будучы удзельніца ў маскоўскім аглядзе школьнікаў Баранавіцкага Дома піянераў, І фільмы «Гігант пачынае жыць» зняты рэжысёрамі Гэта летаніс Баранавіцкага баварыяна-на-пярэвога камбіната.

Сярод іншых фільмаў, пасланых на Усеаюзны кінафестываль, ігравы эцюд «Бразавы сок» — пра чалавечыя сэрца, яго знылі кінамаатараў Мегілева; «Я вярнуся» — дакументальнае стужка відабляе пра дружынінкі В. Рыбіна і відэа нарвіс «Я Кара-Дарэ, зняты супрацоўнікамі «Мінспраекта».

Добрай дарогі, самадзейныя энтузіясты! Жадаем удачы!

СТУДЫЯ «Беларусьфільм» закончыў здымаць каларовы мастацкай карціны «Горад майстроў» па аднайменнай творы Г. Габе (сцэнарый М. Эрдмана). Гэта фільм-казка, дзеянне якога адбываецца ў сярэдніх вякі, у горадзе вольных майстроў, захопленым ішаацеамамі. Народ пад кіраўніцтвам падмятальчыка Караколя і каваля Марціна выганяе захопніцка. Фільм расказвае пра бясстрашных людзей: смелых і знаходлівых у баі, таленавітых у працы, вясёлых, дацільных, верных у дружбе і каханні.

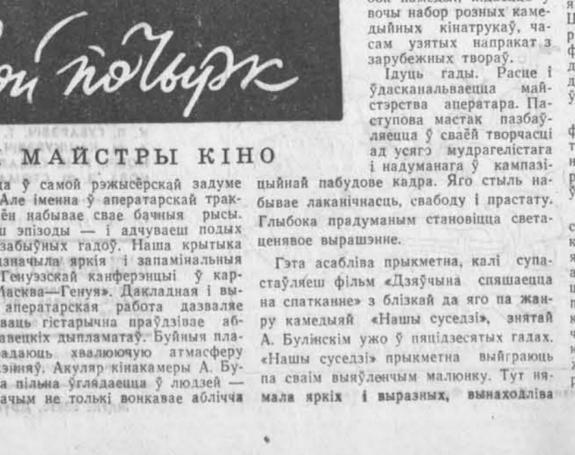
Рэжысёр-пастаноўшчык карціны Ул. Бычкоў, аператары М. Ардаб'еўскі і А. Княжыцкі. У галоўных ролях зняты артысты Г. Лапета, М. Вярцінская, Калі Марыяна Вярыжская ўжо добра знаёма гледачам, дык Георгій Лапета здымаўся ў кіно ўпершыню. Ён студэнт акцёрскага факультэта Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута. Натурныя здымкі праводзіліся ў асноўным у Таліне. Шляка ўвясці які-небудзь іны горад, які больш падыходзіў бы для здымак гэтай карціны. Вузкія вуліцы, вырубаныя каменем, грозныя красныя сцены і вежы, сярэднявечныя дамы, на якіх да нашых дзён захаваліся старадзівныя гербы і барэльфы, пакідаюць вялікае ўражанне.

Плёна працуе А. Булінскі над экранізацыяй трылогіі Я. Коласа «На ростанях». Ён іменна выкарыстаў тут розныя кінамастацкія магчымасці. Яго камера перадае атмасферу падзеі (прыгадаем эпізод сямліскага паўстання), рэальна малое партрэта персанажаў. Надзвычайна выразна і выразна каляровы выразненне. Вялікую ўвагу мастак аддаў пейзажу, які атрымаўся ў яго сапраўды лірычны і эмацыянальны. Шнодра і заканамерна аператар выкарыстоўвае такую перавагу кінамаатарафа, як буіны план. Ён набліжае камеру да твараў герояў і гэтым дапамагае гледачу заўважыць самыя ізначныя ахрхі ў жыцці дзейных асоб.

Разнастайны і выяўлены пошчык фільма. Ён заўсёды адпавядае характару эпізода. Павольны і плаўны ў сцэнах лірычных, ён набывае ікліны пары і імпрэсію ў эпізодзе дэманстрацыі ў Пінску.

Кожная новая работа А. Булінскага — ступеніца росту і ўдасканалення мастака. Ад стужак слабых і перамядных, якія зніклі толькі павержы, а'а'а, аператар пераходзіць да глыбокага змяшчальнага адлюстравання жыцця. Ён пачынае пільна прыглядацца да чалавек, раскрывае яго ўнутраны свет, Вось чаму заўсёды з вялікім уважлівым чаканнем сустрачаў з новай работай заслужанага дзеяча мастацтва БССР Андрэя Булінскага.

Г. ПАДЯРЭЗСКІ.

Рэжысёр Л. Голуба на студыі «Беларусьфільм» можа знайсці сіню ў мантаным або гуказапісавачым цэнтры. Ён заканчвае работу над фільмам «Пустыні едзе ў Прагу», які здымаецца разам з чэхаславацкімі кінамастацтвамі. Добра і ўважліва працуе мантажніца С. Яфімава. Л. Голуб разам з ёю ішчэ раз праглядае знятыя кадры.

Рэжысёр Л. Голуба на студыі «Беларусьфільм» можа знайсці сіню ў мантаным або гуказапісавачым цэнтры. Ён заканчвае работу над фільмам «Пустыні едзе ў Прагу», які здымаецца разам з чэхаславацкімі кінамастацтвамі. Добра і ўважліва працуе мантажніца С. Яфімава. Л. Голуб разам з ёю ішчэ раз праглядае знятыя кадры.

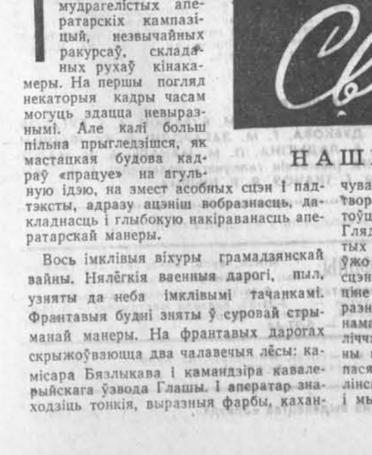
Гэты здымак зроблены нашым фотакореспандэнтам у хрэўгукаўскай Мінскай студыі навукова-папулярных і хронікальна-дакументальных фільмаў. Гуканаратара Л. Венікева і старшы тэхнік В. Ужыцкі вырашчуць аператараў для запісу музыкі да новай кінастужкі.

А ГАЛОУНЫ ГЕРОЙ БЫЎ ПОБАЧ

Калі ішчэ на такой вуліцы ірантама кавалька паўныя рупацца кавалячка коннікаў, закаваных у жалеза, або на тоўп майстроў у скураных фартухах, гэта не здацца зліўным. Па сцэнарый вялікае месца ў фільме займаюць сутычкі паміж гараджанамі і латнікамі. Здымалі гэтыя эпізоды ў асноўным у Таліне. Ул. Бычкоў — рэжысёр вялікай фантазіі, выдумкі, хацеў, каб сцэны сутычак былі зроблены бліскава, прыгожа, з рознымі трукамі, у добрым камедыйным плане.

Ажыццявіў такую задачу было на сіле толькі фізічна трэніраваны мастак. Для ўздыку ў батальёнах сцянах і Галіні былі запрошаны студэнты Маскоўскага шырокага вучылішча. За захопленым сачылі таліныя дзі, не толькі яны, а і мы самі, удзельнікі здымак; за самаадданай работай будучых шырокавых артыстаў. Чога толькі не далялося ім рабіць! Яны скакалі на халу на коней, сцягвалі адзін аднаго з сядлаў, ліцелі са сцен, калі «гарэдаць» білі і кампаніямі, гайдаліся на вярхоў.

Р. ФІЛІПАЎ, артыст.

Тут не ўбачыш мудрагелістых аператарскіх кампазіцый, незвычайных ракурсаў, складаных рухаў кінакамеры. На першы погляд некаторыя кадры часам могуць здацца невыразнымі. Але калі больш пільна прыглядзіся, як мастацкая будова кадараў «працуе» на агульную ідэю, на змест асобных сцэн і падтэксты, адразу адначасна вобразнасць, дакладнасць і глыбокую накіраванасць аператарскай манеры.

СВОИ ПОДЪЕЗДЫ НАШИ МАСТРЫ КИНО

чуваецца ў самай рэжысёрскай задуме твора. Але іменна ў аператарскай труктоўцы ён набывае свае бачныя рысы. Глядзіш эпізоды — і адчуваецца пошчык незвычайных гадоў. Нашы мастацкія здымкі вяртаюць і запамінальныя сцэны Тэмузаўскай канферэнцыі ў карціне «Масква-Генуя». Дакладна і выразна аператарская работа дазваляе намалюваць гістарычна правдзівае аблічча савецкіх дыпламатаў. Буіныя латні перадаюць хаваючую атмасферу пасяджэнняў. Акцёр кінакамеры А. Булінскага пільна ўгледзеўся ў людзей — і мы бачым не толькі вонкавае аблічча

Аператар: — Вось так трэба сцянаці! — Пачалі.

ТУРЫСТАМ Сонца ўзмацняе ўсё вышэй, і турысты нішэй рэспублікі ідуць з экалагічным вышчынючы дзірочныя карты.

Дзімагалы труксты маглі б Мінскае студыю навукова-папулярных і хронікальна-дакументальных фільмаў. Патрэбны стужкі аб турыстычым маршруце, з якіх можна было б дэавадзіць аб прыгажлівых путях прыроды, аб прырасконых і гадзін, аб істэратурным помніку і т.д. Аб стварэнні тако фільма, не абавязкова ўсё здымаць навава. Монона выкарыстаць кінамасты

